

Bài mẫu số 4 – Phân tích Con khướu sổ lồng

"Con khướu sổ lồng" trích từ tập truyện "Con mèo của Phu-gi-ta", là sáng tác tiêu biểu của nhà văn, nhà biên kịch nổi tiếng Nguyễn Quang Sáng. Với ngòi bút tinh tế, tâm hồn nhạy cảm, tác giả đã viết nên một tác phẩm đặc sắc về nội dung và độc đáo trong hình thức nghệ thuật.

Truyện ngắn kể về một con khướu được gia đình nọ nuôi dưỡng. Nó mang đến tiếng hót rất hay. Trong một lần sơ ý, con trai lớn của nhân vật "tôi" đã làm chim bay đi. May mắn thay, nó bay đi rồi lại quay về. Tuy nhiên, lần thứ hai thoát ra khỏi chiếc lồng, chim khướu không quay lại nữa. Từ đây, nhân vật "tôi" bừng tỉnh và thấu hiểu mọi việc "và nó là chim - chim thì phải bay". "Tôi" đã biết yêu thương, trân trọng thiên nhiên bằng một tấm lòng cao đẹp. Đây cũng chính là chủ đề bao trùm toàn bộ tác phẩm.

Trước hết, con khướu - nhân vật trung tâm của truyện được miêu tả rất cụ thể. Nó sống trong một chiếc lồng tuyệt đẹp "cái lồng tre nổi tiếng của Lạng Sơn". Nhìn bên ngoài, cái lồng giống như ngôi nhà tí hon, được thiết kế tỉ mỉ, cẩn thận "Mái lồng như mái đình, quanh lồng được chạm trổ hình hoa văn". Từ trong lồng nhìn ra, con khướu có thể thấy cả khoảng trời bát ngát qua mảnh vườn. Hàng ngày, cuộc sống của con vật diễn ra thật nhẹ nhàng, thức ăn thức uống đầy đủ, chỉ việc ca hót. Ngoài việc đề cập đến hoàn cảnh sống, tác giả cũng khắc họa vẻ bề ngoài của nó qua một số chi tiết "lông một màu đen, trên đầu có một cái chóp trắng". Trái ngược với ngoại hình trông như "một lão già lụ khụ lúc nào cũng đội kết", con khướu có tiếng hót vô cùng trong trẻo, vừa vui vừa xao xuyến. Âm thanh ấy khiến lòng người trở nên thanh thoi, thanh thỏa sau những giờ làm việc mệt nhọc. Giờ đây, con khướu giống như một thành viên chính thức trong gia đình, là "người" mang niềm vui đến cho cả nhà. Có thể thấy, sự gắn bó khăng khít giữa gia đình "tôi" và chim khướu đã phá vỡ tầng quan hệ chủ nhà - vật nuôi.

Sau khi giới thiệu con khướu qua lời "tôi" kể, tác giả hướng ngòi bút tới những câu chuyện gắn liền với nhân vật đặc biệt này. Ở phần này, Nguyễn Quang Sáng tập trung thể hiện suy tư, cảm nhận của các thành viên trong nhà.

Lần đầu tiên con khướu bay đi, cậu con trai út vô cùng bồn chồn. Thằng bé đứng ngòai không yên, từng giây từng phút trông ngóng ba "đón tôi từ ngoài cổng, vừa thấy tôi, nó dang hai tay vừa chạy xô tới vừa la: Ba ơi! Chim bay rồi.". Thậm chí, vào buổi đêm, cu cậu còn thao thức, trăn trở và tỏ ra lo lắng, sốt ruột "Trời mưa lại có gió nữa, con khướu bay đi, nó có sao không ba?". Không chỉ mỗi mình thằng út, cả nhà ai cũng buồn bã, cảm thấy thiếu vắng điều gì đó. Nhân vật "tôi" sau khi nghe tin chim bay đi thì thẳng thốt "ngòai phịch xuống ghế", trong lòng trống vắng như cái lồng vậ.

Giây phút "thành viên chính thức trong gia đình, không thể thiếu" quay trở về, hót vang trên vòm cây trước nhà, tất cả mọi người đều vui vẻ, phấn khởi. Cả nhà cùng reo lên, cùng ngược cổ nhìn lên. Họ hạnh phúc, vui sướng đón chào một thành viên đi xa, nay đã trở lại. Dường như, lúc này đây, gia đình "tôi" đang vỡ òa trong niềm xúc động. Chỉ riêng có "tôi" là trầm ngâm suy nghĩ về tiếng hót buồn rượi của con vật. "Tôi" liên tưởng đến hình ảnh đưa con bỏ nhà ra đi rồi ân hận trở về nhưng lại không đủ dũng cảm bước vào ngôi nhà thân thương. Một ý nghĩ thật sâu sắc làm sao!

Khi con vật từ vòm lá buông cánh sà vào lồng, cả nhà "tôi" vội vàng lao ra khỏi chỗ nấp. Họ giành nhau bung cái lồng như thể muốn ôm trọn nó vào lồng. Hành động "vừa lao ra vừa reo lên" không hề thể hiện sự vui vẻ vì nhốt được con khướu mà là niềm hân hoan khi có thể giữ nó ở riêng bên mình. Việc chim sổ lồng bay đi rồi bay về là chuyện hiếm thấy. Phải chăng, con khướu thực sự coi gia đình "tôi" là ngôi nhà, người thân của mình? Hay giống như những gì "tôi" đã nghĩ: chiếc lồng giam hãm con khướu quá lâu, khiến nó cảm thấy chói với khi bay ra bên ngoài rộng lớn.

Lần thứ hai con chim bay đi, cả gia đình không còn lo lắng, trần trọc như lần đầu nữa. Họ tin rằng nó sẽ quay trở lại, sẽ sà vào chiếc lồng và hót vang. Có thể thấy, niềm tin ấy được dựng xây, phát triển nhờ lòng gắn kết, thấu hiểu. Cậu con trai lớn của nhân vật "tôi" lại hành động giống lần trước, mang chiếc lồng ra treo ngoài trời để đón thành viên gia đình trở về. Không ai phập phồng, trông mong từng giây từng phút khoảnh khắc con chim bay vào lồng nữa, ngoại trừ con trai út. Chuyện con khướu bay đi mất rồi quay trở về đã chẳng còn là câu chuyện li kì, hấp dẫn sự bàn tán của mọi người. Cậu chuyện ấy bình thường đến mức người ta có thể bình thản đối diện, không chút vội vã hay cuống quýt.

Khi con khướu cánh kẻ cánh cùng chim mái, bay vút lên trời cao rồi từ đó, không bay về nữa, nhân vật người con lớn vẫn kiên nhẫn chờ. Một sự đợi chờ trong vô vọng, trong tối tăm. Ai cũng tưởng rằng con chim sẽ thuộc lối về, bay đi rồi bay về. Nhưng không, ở thế giới bao la ngoài kia, nó đã tìm được nơi đáng sống. Cuối cùng, giống như bao lần trước, chỉ có người ba - nhân vật "tôi" mới thực sự bình tĩnh và thấu hiểu. "Tôi" cảm thấy bản thân có thể cho nó chiếc lồng đầy đủ, tiện nghi nhưng không thể cho nó tự do và đôi cánh tình yêu. Sau cùng, chim thì phải bay, phải cất cao đôi cánh tự do trên bầu trời xa xăm kia. Những ý nghĩ của "tôi" ở kết thúc truyện đã cho thấy nhận thức đúng đắn của nhân vật.

Bằng việc sử dụng thành công ngôi kể thứ nhất, ngôn ngữ trong sáng, giản dị, dễ hiểu và hình ảnh gần gũi, thân thuộc, Nguyễn Quang Sáng đã sáng tạo nên một câu chuyện hết sức hấp dẫn. Hình ảnh con khướu bay đi rồi lại trở về chính là biểu tượng của thiên nhiên tươi đẹp. Thông qua hình tượng này, nhà văn khéo léo bày tỏ thông điệp ý nghĩa về việc yêu, trân trọng tự nhiên cùng cuộc sống.

"Con khướu sổ lồng" không có quá nhiều tình tiết cao trào, kịch tính nhưng nó vẫn có sức cuốn hút, hấp dẫn nhất định. Từ đây, Nguyễn Quang Sáng muốn nhắn nhủ mỗi người hãy biết lắng nghe, cảm nhận thiên nhiên từ tấm lòng, tâm hồn cao đẹp.